

**MUNI
SPORT**

Vychovávaný jedinec – edukant

Vychovávaný jedinec – edukant

Edukant =

dítě, mladistvý, žák, student, klient, ...

Pedagoga musí zajímat jeho **předpoklady**:

- 1. Fyzické a psychické** (vlohy a jejich rozvoj, kondice, ...)
- 2. Edukační** (vědomosti, dovednosti, postoje, zájmy, ...)
- 3. Sociální** (např. kulturní kapitál, sociální znevýhodnění, ... – výzkumy sociologické, psychologické, pedagogické etnografie, ...)

Vychovávaný jedinec – edukant – žák

Žák =

- 1. obecné označení** vzdělávaného/vyučovaného subjektu
- 2. označení dítěte** navštěvujícího školu

Pedagoga – učitele musí **dále zajímat:**

- **žakovská subkultura** = součást kultury školy (pravidla, rituály, slang, normy, pochvaly, tresty, sociální role – „mazáka, bažanta, bosse, kdo je in nebo out“, ...)
- **žakovo pojetí učiva** = souhrn poznatků, představ a interpretací ... učiva
- **žákův styl učení** = svébytný a preferovaný postup při učení

Vychovávaný jedinec – dítě

Délka dětství

- konec 18. století – děti v anglických textilních továrnách = dvě třetiny pracovníků
- X Habsburská monarchie (tzn. i naše země) – 1774 zavedení povinné **školní docházky = znemožnění zaměstnávání dětí**
- **Úmluva o právech dítěte** (VS OSN z roku 1989)
- začátek života = **početí – 18 let**
- některé rozvojové země – jen několik let – dětská práce
- 2004 – 218 milionů dětí pracuje (Mezinárodní organizace práce)
- X někteří studenti v bohatých zemích = dětství (sociálně, ekonomicky, ...) až ke 30 rokům

Vychovávaný jedinec – dítě

Vybrané představy o dětech

– pro rodiče:

- děti = dar, radost, **smysl života**
- děti = přítěž, komplikace, ekonomické břemeno, překážka v kariéře, ...

– pro společnost:

- děti = zdroj budoucích pracovních sil, **nejlepší investice**, ...
- děti = neužitečné, prodražující se bytosti, ...

Děti a mládež

- rodiny s dětmi = ekonomicky a prostorově **znevýhodněné**
- podíl dětské populace = velmi mírný nárůst X stárnutí
- ČR 2018 – děti do 15 let = 15,9 % populace X 19,6 % = 65+
- **děti = minoritní, nedospělá, nesvéprávná část populace**
- málo možností setkávat se se seniory → **mezigenerační učení**
- **základní prostředí dítěte = rodina + škola** →
- ochraňování, vzdalování, ... **vylučování** ze světa dospělých
- rodina = místo primární zkušenosti – význam **rodinné edukace**
- **sociální rozměr školy** = velmi důležitý pro děti a mládež
- význam dalších sociálních prostředí, např. **sportovní**

Děti a mládež

- roste vliv **vrstevnických skupin a dětské „generační“ kultury =**
- **charakteristika** = projevy, postoje, zjev, vztah k hudebním stylům, podle místa a prostoru setkávání, ... – např.:
- sportovní fanoušci, PC hráči, fan kluby, metalisté, gothic rock, trampové, „zelení“, „skejtáci“, ...
- přibývá **negativních alternativ** – např. hooligans, skinheads, drogově závislí, fundamentální religiózní skupiny, gambleři, sprejeři, squoteři, neonacisté, ...

Děti a mládež – informace

- **MŠMT – mládež:** <http://www.msmt.cz/mladez> – oblasti:
  - volnočasové aktivity dětí a mládeže, zájmové vzdělávání
  - péče o talentované žáky
  - mezinárodní spolupráce v oblasti mládeže
- ...
- **Národní pedagogický institut České republiky**
<https://www.npi.cz> (od 1. 1. 2020) – podporovaná témata:
  - digitální vzdělávání
  - podpora pedagogů pro práci s dětmi/žáky cizinci
  - prevence a šikana
  - ...

Pedagog a edukant

Vztah pedagoga a edukanta

- **pedeutocentrický**
(autoritativní, dominantní, nedemokratický, ...)
- **pedocentrický**
(dítě středem všeho zájmu, volná výchova, ...)
- **kooperativní** (demokratický, spolupracující, ...)

Nutnost posílení

- **sociálněpreventivní práce**
(zaměření na rizikové skupiny dětí a mládeže)
- mimoškolní a **volnočasové edukace (význam sportu)**